

ST. OLAV

Nr. 50
40

Oslo, den 28. september 1939
5 OKD.

51. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Regina Pacis. — Pavelig fredstale. — Tillid til forsynet. — Polens kardinalprimas. — De slaviske folk. — I Kristi efterfølgelse. Pater Valentinus Paquay. — Herhjemme. — - og derute.

Regina Pacis, ora pro nobis.

Avgrunnens makter med drepende ild
legger nu landene øde,
driver sitt ville, avsindige spill,
hisser til synd og til brøde.
Hellige Jomfru, tred frem for din Sønn,
be ham om hjelp og om nåde.
Hør millioner i tryglende bønn,
kaller på dig i sin våde.

Dronning, du blide, i fredens land,
se til vår nød og vår kvide.
Høit stiger røken fra byer i brand,
jaget av stormen så vide.
Døden som raser i bombenes spor
følges av redsel og jammer.
Slok da, du evig velsignede Mor,
kjærlig de frådende flammer.

Du som fra fredens forjettede strand
ser våre trengsler og smerter,
se hvordan krigen med bomber og brand
martrer de blødende hjerter.
Minnes du hvordan du fulgte din Sønn,
da han vår synd skulde sone?
Bær da de lidendes bevende bønn
frem for hans miskunhets trone.

Skjønne og fruktbare markene stod,
bugnende rikt av sin grøde.
Nu er de herjet og damper av blod,
dekket av tusene døde.
Hellige Jomfru, tenk kjærlig på dem
som fikk så meget å lide.
Be for de talløse hjerter og hjem:
„Herre, stans krigen i tide.“

Lenge lå Norge i frihet og fred
fjernt fra de kjempende hære,
hørte kun frasagn om alle som led,
ofret til hjemlandets ære.
Atter vi hører om lidende land,
herjet av frådende luer.
Hellige Mor, nu står verden i brand.
Spar oss for krigen som truer.

K. Kjelstrup.

Pavelig fredstale.

Da den nye belgiske sendemann ved den Hl. Stol overrakte sine akkreditiver holdt pave Pius XII på fransk en tale, som har bud til alle kristne mennesker. Vi gjengir den derfor in extenso:

Det betyr for oss en stor tilfredsstillelse å motta av Deres excellenses hånd den skrivelse ved hvilken hans majestet den belgiske konge utnevner Dem til overordentlig gesant og befullmektig hos oss. Vi ser i denne skrivelse et nytt utslag av den interesse hvormed Deres ophøiede suveræn omfatter det nære og fortrolige forhold som lykkeligvis består mellom den belgiske nasjon og den Hl. Stol — forhold som gagnar såvel Kirken som staten. De ord med hvilke Deres excellense har ledsaget denne høitidelige handling er for oss en garanti — som vi ganske visst hadde ventet, men som ikke desto mindre rører oss — for at majestetens edle hensikter vil finne klart og trofast uttrykk i Dem. Vær forsikret om at vi, som i mange år har hatt anledning til å lære å kjenne og vurdere Deres begavelse både hvad hjerte og ånd angår, gjerne tilsier Dem vår fulle understøttelse i utøvelsen av Deres høie og betrodde oppgave. (Den nye belgiske gesant Van Nieuwenhuys er nemlig kjent av paven fra den tid Hs. Hellighet var nuntius i München).

Deres misjon begynner i en tid så fylt med tragisk spenning at vårt hjerte er dypt bedrøvet. Det som siden siste verdenskonflikt har fylt folkene med engstelse og frykt er nu allerede blitt virkelighet — den ufattelige katastrofes virkelighet. Ti i denne nye krig som nu ryster Europas jord, og især har ramt en katolsk nasjon, kan ingen menneskelig beregning forutsi hvilke forferdelige ødeleggelser den skjuler i sig og hvor stor utbredelse den vil få eller hvilke forviklinger den vil medføre. Deres eksellense kan med full rett minne om de anstrengelser som Deres suveræn like til den siste time gjorde for å redde den truede fred og bevare Europas folk for de tyngste hjem søkelsler.

Men hvem er mer ivrig beredt til å støtte dette storslåtte initiativ enn hele kristenhetens felles far? Ved vårt apostoliske embeds plikter hevet over de enkelte konflikter og ene med vår faderlige omsorg tenkende på alle folks sanne vel, så vi med smertefylt hjerte, hvorledes for hver dag katastrofen rykket nærmere og nærmere og hvorledes våpenmakt måtte bli uundgåelig da forhandlingsgrunnlaget sviktet.

Vi behøver ikke å gjenta hvorledes utsikten til en slik stor ulykke har fulgt vårt pontifikat fra den første dag, og hvorledes vi til det aller siste øieblikk som gikk forut for fiendtlighetenes utbrudd intet har utelatt av det som stod i vår makt — det være sig ved bønn eller offentlige oppfordringer, ved fortrolige og gjentatte forsøk — for å opplyse sinnene

om den tunge fare og føre dem til lojale og fredelige forhandlinger på rettferdighetens og kjærlighetens faste grunnlag: den rettferdighet som tar hensyn til både den svake og den sterke, og den kjærlighet som ikke lar sig villedes av egoisme, slik at rettens håndheven ikke skulde utarte i undertrykkelse, forglemmelse eller utslettelse av andres rett.

Idag står kanonenes torden, de kjempende hares larm og den raske utvikling av krigsbegivenhetene i begrep med å overdøve alle andre stemmer. De påbegynte fiendtligheter, som på noen steder har hatt lynets virkninger, synes nu å sperre veien for alle fredens fortalere — selv de veier som igår med gjensidig god vilje vilde ha vært tilgjengelige.

Under disse forhold løfter vi vår bønn til Gud, som i sine hender holder menneskenes hjerter, at han vil avkorte prøvelsens tid og de uutsigelige ulykker og åpne nye fredsveier for de ulykkelige folk før branden idag forvandles til å bli en verdenskatastrofe.

Da vi, skjønt uverdige, er stedfortreder for ham som er kommet til verden som fredsfyrste, og da vi føler at vi støttes av bønner og styrkes ved bevisstheten om å ha talløse sjeler i god vilje med oss, vil vi av all makt benytte alle anledninger til å få avsluttet en ærefull fred i overensstemmelse med den kristne og menneskelige samvittighet — en fred som beskytter alles rett til å leve og verner om nasjonenes sikkerhet og ro og som først og fremst skal omfatte de folk som nu har reist sig mot hverandre. Og så lenge dette ikke er mulig vil vårt arbeid gå ut på å lette de sår som allerede er slått eller som ennå vil komme. Vi vil i denne forbindelse også erindre om visse erklæringer, som de krigførende makter har avgitt og som offentlig bekrefter deres vilje til under krigen å respektere menneskehetens love, og holde de internasjonale avtaler. Vi vil altså særlig håpe at civilbefolkningen vil bli forskånet for enhver direkte militær aksjon og at befolkningens eiendom, ære og religiøse følelse vil bli respektert i de besatte distrikter. Likeledes at krigsfangene vil bli menneskelig behandlet og uten vanskeligheter motta religionens trøst og at det vil bli utelukket å anvende giftgass.

I et folk som har skjenket Kirken så mange beundringsverdige kristne helter, er vi sikker på at vår appell til rettferdighet og Kristi fred for nestekjærlighet utvist også i internasjonale forhold, vil finne opmerksomme og mottagelige sinn, offervillige hjerter og hjelpsomme hender. Besjelet av denne trøstefulle tillid nedber vi Guds velsignelse over hans majestet kongen og hele den kongelige familie, over regjeringen og den belgiske nasjon — og særlig over Deres eksellense, at den må følge Dem i utøvelsen av Deres høie oppgave!

Tillid til forsynet.

Abbed Léon Merklin, redaktør av La Croix og president for «Katolske avisredaktørers internasjonale forbund» (Commission Permanente Internationale des Directeurs de Journaux Catholiques) har utsendt følgende i anledning den utbrudte krig:

Hvem vil ikke gjerne nu i denne tid kunne utforske fremtiden? Skjønt man om og om igjen har sagt oss hvor skjebnesvangert det vilde være for oss mennesker om vi forut kjente de lidelser og gleder som er forbeholdt oss, så er vår nysgjerrighet allikevel på dette punkt meget stor. Altfor tillitsfullt lytter vi derfor til sakkyndige menns profetier — som man allikevel ikke kan stole på så lenge de selv hater eller ønsker — eller endog til de falske profeter, som alltid i krigs- og revolusjonstider oversvømmer verden.

Ètt må i alle tilfelle stå alle reflekterende mennesker klart: vi vet intet om hvorvidt denne krig vil trekke i langdrag eller ei, om den også vil omfatte andre nasjoner med sig eller innskrenke sig til de stater som allerede er med i den, om den vil ligne verdenskrigen eller overgå den i redsler og grusomheter. Såvel samfundsøkonomien som de militære sakkyndige og politikerne har alle tatt feil i det som de forutsa vilde skje 1914—18. Hvorfor skulde de idag være bedre underrettet og mer kompetent til å bedømme hvad som skal skje i fremtiden?

Det er de forskjelligste elementer som spiller en rolle i den moderne krig: rustningene, de naturlige og økonomiske hjelpemidler, hærenes moral og civiltillitens disiplin. En liten tilsynelatende betydningssløs omstendighet kan bestemme utfallet av en militær operasjon og kan bli utgangspunktet for den avgjørende utvikling.

Forsynet har således i sin hånd førernes og de førtes hender, viljer, forstand og deres legemlige

sundhet — og det skal bare en liten ting til før de skjønneste menneskeplaner er sunket i grus.

Vi vil ha tillit til forsynets styrelse, men vi må også åpent tilstå at den holder oss i uvisshet om tingenes utvikling: «Deres veier er ikke min vei og deres tanker er ikke min tanke.»

Men selv om vi altså forblir i denne uvisshet om vår histories konkrete enkeltheter så er det dog to sikre, uforanderlige og uavvendelige sannheter, som aldri kan skuffe oss og som må berolige oss: fordi vi er kristne vet vi at intet skjer uten Guds vilje, og at alt som skjer er til vårt eget beste selv om det første inntrykk virker anderledes.

Denne bevissthet styrker i aller høieste grad vårt mot og gir oss en urokkelig tillit hvad fremtiden angår. Selv i den uvisshet som vi lever i overfor den neste dag kan og skal vi leve i bevissthet om at Gud fører oss og Gud elsker oss.

Hvorfor skal vi da være urolige? *Han* er Herren — verdenshistoriens og vår personlige tilværelses allmechtige Herre. Han våker over den minste spurv og har talt selv hårene på våre hoder. Han tåler det onde fordi han respekterer vår frihet, men han vender det onde til det gode for alle de blandt hans skapninger, som forblir tro imot ham.

Har det noen gang vært et frykteligere mysterium enn mordet på den rettferdige, på Guds sønn? Men idet han døde overvant han døden — idet han blev ofret, lagt i lenker sprenget han våre lenker — idet han utgav sitt blod på korset har han bragt oss fred.

Vårt håp kan altså være sterkere enn våre engstelser og prøvelser: Gud elsker og velsigner oss. I høiere grad enn før vil vi derfor strebe etter å følge vår egen tidsalders helgen, den lille Terese av Jesu-barnet og ha tro og tillit til *ham*.

Polens kardinalprimas.

Polens overhyrde er kardinal dr. *August Hlond*. Han er født den 5. juli 1881 i en av Øvreschlesias små byer, hvor hans far hadde en underordnet stilling som jernbanefunksjonær. Hjemmet var temmelig fattig men de 13 barn fikk en omhyggelig oppdragelse navnlig på det religiøse område. Og da den lille August fikk en beskrivelse av Don Boscós liv og virke i hende blev han og hans to brødre så begeistret at de bad om lov til å tre inn hos salensianerne i Turin. Senere sluttet en av de yngre brødre sig til dem.

August viste sig å være en stor begavelse og man sendte ham derfor til Rom for å studere videre. Bare 20 år gammel tok han den filosofiske doktor-

grad og 1901 blev han lærer ved det nyoprettede salesianergymnasium i Oswieim.

Efter å ha mottatt den hellige prestevigsel i 1905 fikk han i oppdrag å oprette og utbygge en salesianer-institusjon Przemysl, og da han hadde løst denne oppgave blir han sendt til Wien, hvor han fikk sitt arbeid blandt skoleungdommen, hvis leder og faderlige venn han snart blev tross sine unge år og hvor han traff mange høitstående personligheter, som alle fattet tillit til hans dyktige og rettlinjede karakter. Blandt de venner som han fikk var også den apostoliske nuntius mgr. Achille Ratti, som på sine reiser mellom Rom og Polen hadde sitt faste opphold hos salesianerne.

Bare 37 år gammel blev dr. Hlond ordensprovincial og i denne egenskap opprettet han flere nye salesianer-

samfund i Tyskland, bl. a. i Würzburg, Burghausen, München, Ensfield, Passau og Essen.

Da kardinal Achille Ratti i februar 1922 besteg den Hl. Stol som Pius XI utnevnte han dr. August Hlond til apostolisk administrator over de øvreschlesiske distrikter og denne vendte derfor tilbake til sitt hjemsted som biskop. Alle sine krefter viet han denne store opgave og i løpet av kort tid opprettet han 35 nye menigheter og flere sociale og velgjørende institusjoner. I 1925 blev han biskop over det nyoprettede bispedømme Kattowitz.

Årene i Øvreschlesia rummet mange politiske vanskeligheter, men under dem alle utviste biskop Hlond en slik klok og forståelsesfull holdning at Pius XI ikke betenke sig på å utnevne ham til erkebiskop av Gnesen og Posen. Utnevnelsen vakte megen sorg i Kattowitz, hvor dr. Hlond fikk megen taknemlig hyldest navnlig for sin rettfærdige behandling av de tyske katolikker.

Kort etter sin utnevnelse til Polens primas mottok den da 45 år gamle dr. Hlond kardinalhatten. Han gikk særlig inn for en konsolidering av de kirkelige forhold i Polen og det trengtes. Et land, som i lang tid hadde vært opdelt i tre riker er selvfølgelig langt tilbake i sin kirkelige utvikling og det råder navnlig innviklede forhold og uklare linjer hvad de forskjellige bispedømmers grenser og innbyrdes samarbeid angår. Det måtte optrekkes nye faste retningslinjer for samarbeidets forskjellige grener, og dette spørsmål blev betydelig lettet ved kardinalens kloke foranstaltning hvert år å samle alle de polske biskoper til en sammenkomst ved den nasjonale helligdom i Czestochowa, hvor alle problemene blev ingående drøftet i fellesskap. Likeledes utsendte han mange hyrdebrev av allmengyldig verdi for alle polske forhold og vant sig etter hvert en sikker posisjon i befolkningens hjerter. I anledning 10 års dagen for hans utnevnelse til Polens primas skrev således dagbladet «Dziennik Poznanski» 2. oktober 1936: «Man taler ofte om mennesker som blir Guds sendebud på viktige historiske vendepunkter, om menn hvis sinn er helt preget av tidens sorger, håp og krav og som viser veien for andre — — en slik mann som kaller og opdrager sitt folk til stordåd er den nuværende primas av Polen.»

Overalt i Polen har man i de siste årene kunnet konstatere et rikt opblomstrende katolsk liv, som har gitt sig uttrykk i nye organisasjoner og mange monumentale nybygg. Den drivende kraft i dette stort anlagte verk var kardinal Hlond, som tilførte det all sin klokskap, sitt store hjertelag og handledyktighet. Han er en utpreget aktiv natur og har vært til stede ved praktisk talt alle store kirkelige møter i de senere år — sist var han pavelig legat ved Kristi Konge-kongressen i Ljubljana. Overalt vinner han hjertene ved sin elskverdighet, og mange tanker går i denne tid til Rom hvortil kardinalen nu er inntruffet etter i det lengste å ha holdt ut på sin post.

De slaviske folk.

De såkalte slaviske folkeslag inntar en nokså bred plass på Europakartet, idet de bebor ca. halvdel av vår verdensdel. Opprinnelig hadde de sin hjemstavn nord for Sortehavet mellom Karpatene og Don, omkring de nuværende byer Pinsk og Kiew. Herfra oversvømmet de i begynnelsen av det 4. århundre det nordlige, vestlige og sydlige Europa og bosatte sig bl. a. i de land som den germanske folkestamme på et tidligere tidspunkt hadde forlatt. Mot nord nådde deres fortropp, den vendiske stamme, op til Østersjøen — andre bosatte sig omkring Elben og Böhmerwald og atter andre trengte gjennom Balkan frem til Kärnten og Steiermark.

Det var på disse vandringer de først blev kalt slaver — slava betyr ære, berømmelse, seir — og alle stammene antok straks med begeistring denne hederfulle betegnelse. Derimot spaltedes etter hvert det opprinnelig felles talesprog ut i innbyrdes helt forskjellige dialekter, og yttermere blev de kulturelt differensert da de kom i forbindelse med vestens kultur og blev kristnet. De enkelte stater skilte sig ut og forholdsvis snart blev de to store suverene riker dannet: Russland og Polen. De stammer derimot som hadde tatt bopel omkring Donau, kom under Tyrkiet, Grekenland og Ungarn — kun Bulgarien og Serbia dannet senere selvstendige stater.

Man skjelner nu mellom tre store slaviske folkegrupper: øst-, vest- og sydslaverne. Den østslaviske stamme teller i våre dager 85 millioner storrussere, 45 millioner ukrainere og 10 millioner hviterussere. Tross sitt innbyrdes slektskapsforhold har alle disse stammer hver for sig en sterk selvstendighetstrang som til tider har bragt dem til å kjempe innbyrdes idet ukrainerne og hviterusserne ikke har villet tilstå storrusserne hegemoniet. Ukrainerne er i øvrig de samme som kosakkene — Europas beste vern mot tyrkerne gjennom århundrer. I våre dager bor en del av dem i grensedistriktene mellom Europa og Russland, hvor de kalles rutenerne og fremdeles er Europas livgarde men nu mot bolsjevismen. Hviterusserne bebor randstatene etter opprinnelig å ha hørt omkring til Dnjeprs øvre løp. I øvrig har østslaverne hatt sterk kontakt med den bysantinske kultur ned gjennom tidene og har derfor stått temmelig utenfor de vesteuropeiske kulturstrømninger.

Til den store vestslaviske folkegruppe hører 32 millioner polakker, 7½ million tsjekkere og 3 millioner slovakker — man regner dessuten dertil de 125 000 kasjuber som bebor Pommern og er de siste rester av de i middelalderen så kjente pomeranere. Tsjekkerne og slovakkerne er nærbeslektet — påfallende er det imidlertid hvorledes tsjekkerne skiller sig ut fra alle andre slaviske folkeslag, idet disse pleier å være meget barnerike, mens det er en betydelig nedgang og har vært det i flere år i den tsjekkiske fødselsprocent. Alle vestslaviske folk er tidlig kom-

met i forbindelse med vesteuropeisk kultur og tilhører derfor den romersk-katolske Kirke.

Til den tredje gruppe, de sydslaviske folk, hører endelig 8½ million bulgarer, 7½ million serber, 3 millioner kroatere og 1½ million slovenere, og alle fire nasjoner er meget forskjellig i sprog og levevilkår, det siste nærmest på grunn av de naturbetingelser de må leve under. Til å begynne med var de bergfulle landskaper en hjelp i kampen mot nabofolkene rumænerne, tyrkerne, grekerne og albanerne og samtidig isolerte disse fjell de enkelte stammer så vel at de fikk en sterk nasjonal bevissthet. Men dette førte også til oprivende innbyrdes kamper — ikke for intet har Balkan alltid vært Europas «uroilige hjørne». I de senere årtier er det dog skjedd en forandring i dette — serberne og bulgarerne er kommet hverandre nærmere og til dem har sluttet sig bosniene, herzegovinene og montenegrinene, som alle stort sett tilhører den ortodokse kirke mens kroatene og slovenene står den vestlandske kultur og religion nærmere. Det foregår fremdeles sterke tilnærmelser mellom alle de sydslaviske folk. Endelig kan bemerkes at av de rundt regnet 200 millioner slaver er de ca. 25 millioner utvandret til Amerika.

*

Et interessant kapitel for sig selv er i øvrig den rutenske kirke i Polen og dens skjebne — etter at de sovjetrussiske tropper er rykket inn i Østpolen må den kan hende atter begynne sine korsveisgang.

Som allerede nevnt er rutenerne en slavisk folkegruppe fra Ukraine som nu bor i Sydøst-Polen, Bessarabia og deromkring. De nedstammer fra et folk som fra det 4. til det 7. århundre utgjorde et stort rike. I det 9. århundre var Kiew midtpunktet for et fyrstedømme som da kom i berøring med kristendommen og under Wladimir den store (980—1015) blev helt kristnet. Kiew blev setet for Russlands metropolitt, men i den følgende tid fikk storrusserne makten over rutenerne. I 1386 blev ved dronning Hedvigs ekteskap med fyrst Jagellos hele landet forenet med Polen. Kirkelig sett stod da rutenerne under patriarken av Konstantinopel, men ved forskjellige leiligheter fikk de tilstått sin egen kirkefyrste, hvilket privilegium de dog for hver gang måtte opgi igjen.

Imidlertid begynte jesuittene en storslått virksomhet iblandt dem med det resultat at pave Klemens VIII d. 23. des. 1595 optok rutenerne i Kirken efter å ha mottatt representanter for det rutenske episkopat i audiens. Ofte kom det dog til religionskamper i de følgende år og mange martyrer led døden for sin troskap — og tallet blev ikke mindre da en del av rutenerne kom under russisk styre. Verdenskrigen bragte en forandring i dette, som denne krig foreløbig imidlertid atter har ødelagt. Derfor ser våre rutenske trosfeller med engstelse fremtiden imøte.

I Kristi efterfølgelse.

Pater Valentinus Paquay.

O. F. M.

Biografi: Født 17. november 1828 i Tongeren, Belgia, trådte inn i fransiskanerordenen 3. oktober 1849, presteviet 10. juni 1854. Levde siden da nesten uavbrutt i klosteret i Hasselt, hvor han døde 1. januar 1905.

Det fortelles om pater Paquay at han engang gav en ordenssøster det gode råd å be Vår Herre om den spesielle gunst å kunne bli en «anonym helgen».

Denne merkverdige fransiskanermunken har i hele sitt liv bestormet himmelen med den samme bønn, når det gjaldt hans egen person. Og mens bønnhørelsen har gjort ham til en helgen, har den samtidig satt hans biografer mange grå hår i hodet. For når til og med den mest kompetente blandt dem, hans ordensbror, overordnede og skriftefar, pater Remaclus Moonen, må innrømme at han ikke ser sig i stand til å skildre ham slik som han var, se, da forstår man at den «lille munkehelgen», som mannen i gaten har døpt ham, kan bringe noen hver til mild fortvilelse!

Grunnene er forskjellige. For det første bevarte pater Valentinus en fullstendig taushet om sitt indre liv. Ingen, selv ikke hans mest fortroligste venner, fikk lov til å overskride sjelens terskel. Og skriftefarens munn er lukket.

For det annet er det så uhyre lite i de hendelser der skjedde *omkring* hans personlighet som kunde sette en på sporet.

Men den viktigste grunn er vel denne, at vi har hans vita — tidsmessig sett — ennå altfor nær inn på oss. Også helgenliv krever en viss avstand for å kunne bedømmes riktig.

Følgen er at de som hittil har skrevet om ham og virkelig kunde ha meddelt oss adskillig, åpenbart har følt sig hemmet av hensynet til de personer som *ennu lever*. Deres forhold til den hellige munk kunde simpelthen ikke beskrives tilstrekkelig inngående, uten å rope deres navn. Og deres navn kunde — av lett forklarlige grunner — ennå ikke stevnes foran offentlighetens domstol, især hvor det gjelder motgang og motstand, baktale og anklager som pater Valentinus sikkert har vært utsatt for som enhver annen hellig sjel. Nu må man nøie sig med vage hentydninger om at den gode paters øine «strålte av en mild glede, når han støtte på motstand, eller når hans optreden blev angrepet, misundt, baktalt og anklaget». Men vi får ikke vite, hvad denne motstanden bestod i, fra hvilken side den kom, og nøiaktig hvordan Valentinus reagerte på den.

Slik opstår der visse «tomrum» i hans livsbeskrivelse. Vi blir berøvet for et uhyre viktig holdpunkt. Men man bør respektere den forsiktige taushet som hans biografer foreløbig lar hvile over disse perioder av hans liv.

Man har sammenlignet pater Valentinus Paquay med den hellige sogneprest av Ars. Og når man leser hans biografi, blir man slått av på hvor mange punkter disse to skikkelser tangerer hverandre. Begge har fått det hedersnavn som kaller dem for «skriftestolens apostler»: for pater Paquay tilbragte rundt regnet et hundre tusen timer i skriftestolen og blev søkt av hærskarer av sjeler ikke bare fra Belgia, man også fra Nederland, Tyskland, Frankrike, ja endog fra de Forente Stater. Og det gikk ham på samme måte som den hellige Vianney: misundelsen begynte først å skumle om, siden høilydt å anklage ham for mangel på teologisk viden. Men akkurat som apostelen i Ars, så bestod også apostelen i Hasselt med glans den undersøkelse som blev anstillet av de kirkelige myndigheter.

Også i begges måte å preke på har man funnet visse likhetspunkter. Begge rammer den ekte folkelige tone rett i blinken, begge benytter sig av originale ordvendinger.

Men utover det som er sagt med dette tør man ikke gå i sammenligningen.

I motsetning til sognepresten av Ars var pater Paquay utrustet med en klar intelligens. Jean-Baptiste Marie Vianney måtte i møisommelig, nesten umenneskelig slit presse den hellige videnskap inn i sitt arme hode, inntil en guddommelig inspirasjon kastet glans og lys over hans råd til søkende sjeler og over hans svar til granskende eksaminatorer. Pater Paquay derimot var begavet med en hurtig reagerende opfatningsevne. Og han hadde ikke alene forstand nok til å lære teorien, men dessuten tilstrekkelig klokskap og elastisk omdømme til å kunne undvære all teoretisk bok-viden, så snart det gjaldt å omsette den i praksis.

Og allikevel var det hverken paterens lærdom eller hans kløkt som i årevis fikk folk fra alle kompassretninger til å beleire hans skriftestol i klosterkirken i Hasselt. Det var hans himmelske, rent overnaturlige intuisjon som lot ham med et eneste blick gjennemskue forvirrede og forpinte sjeler og som la det eneste, befriende ord på hans leber.

Han sa ikke stort i skriftestolen. Men det han sa, hadde som oftest en underlig virkning. Han viste heller ingen forkjærlighet for bestemte skriftebarn, det måtte da være for de ulykkeligste og de mest forherdede. Og han brukte et ordvalg, så fylt av medlidenhet, så mettet med ømhet, at voksne menn brast i gråt over sine synder.

Undertiden hadde han dog også underlige innfall som med ett slag oppløste den svarteste fortvilelse i et forløsende smil. Til en ordenssøster som beklaget sig over tungsinn, sa han: «Det må sløifes, barnet mitt.» «Hvad må sløifes?» spurte denne forbløffede nonne.

«Vel, de bedrøvedes trøsterinne, det må sløifes i litaniet. Når Maria ikke lenger innehar denne stilling, har hun jo mistet retten til titelen!»

Sognepresten av Ars var sikkert ikke på langt nær så begavet som pater Paquay. Men han hadde den

eiendommelige medfødte franske charme, en viss naturlig formfullendthet i uttrykksmåten og en nesten genial oprinnelighet som bragte selv folk med høi kultur til taus beundring.

Men for den gemytlige pater Valentinus lå saken litt anderledes an. I blodet var han et barn av flamske foreldre, i ånden en sønn av den hl. Frans av Assisi. Refleksjonene gjør sig selv!

Det hans tale måtte mangle i retning av charme eller smidighet, blev i høi grad kompensert av dens fortrolige, blide, ja undertiden humoristiske tone.

Hvor er denne hellige pater velsignet lattermild! og hvor fristende er det ikke å gjøre et grep i det dryss av festlige, livssprudlende citater tatt fra hans prekener! Men det er best å motstå fristelsen, både av hensyn til plassen og av hensyn til det lesende publikum som jo er vidt forskjellig fra det pater Valentinus preket for! Pateren hadde dessuten helt anderledes reagerende tilhørere under sin prekestol enn den franske Vianney. Denne siste vilde neppe ha uttrykt sig i så kraftige og saftige ordelag som flamlenderen der av og til minner én om den berømte augustiner-predikant Abraham a Sancta Clara.

*

Å skrive om pater Valentinus Paquay gir en den samme følelse som å seile over havet. Livet på skibet avspiller sig i en liten og lukket verden. Og det er så ubeskrivelig koselig å ligge i en dekkstol og la solen steke sig.

Men under skroget aner en tause, hemmelighetsfulle avgrunner.

Scriptsi.

Hechjemme —

Kristiansand S. Der er visst ikke mange av våre menigheter hvor foreningslivet omfattes med så levende interesse som tilfellet er her i Kristiansand. Det ser man best av iveren for å gjenopta møtene når sommerferien er forbi. I begynnelsen av september gjenoptok således vår kvinneforening, *Sankta Sunniva-laget*, sine vanlige sammenkomster med overordentlig godt fremmøte, og alt tegner til en god sesong. Vår mannforening, *Sankt Ansgars-laget*, hadde kort etter et vellykket åpningsmøte som hadde særskilt interesse, da det bl. a. fikk til opgave å skaffe et nytt styre av midlertidig karakter. Ifølge lagets vedtekter skal styret bestå av sognepresten, en formann og en sekretær som tillike er kasserer. Disse to siste velges ved den årlige generalforsamling på den hellige Ansgars minnedag 3. februar eller en av de nærmest følgende dager. De sist valgte styremedlemmer opholder sig imidlertid for tiden i Oslo av forskjellige grunner, og da opholdets varighet er litt uviss og kan trekke ut, var man enig om å velge et midlertidig styre. Til formann valgtes så *Holger Christensen* og til sekretær *Markus Endresen* — begge enstemmig. Flere nye planer til fremme av lagets interesser blev drøftet, bl. a. å begynne med en håndskreven avis, og man skiltes først sent på kvelden efter det hyggelige og interessante møte som berettiger til gode forhåpninger for lagets fremtidige virke.

Medlem.

Oslo. *Katolsk verneforening for unge kvinner* hadde styremøte en av dagene, hvor jeg hadde den ære å være til stede. Jeg blev på ny imponert over det opofrende arbeid disse

trofaste kvinner presterer. De setter ut i livet Jesu ord hos Matt. 25, 35, 36 og vil helst at den venstre hånd ikke skal vite hvad den høire gjør. Dette er godt og vakkert, men ikke alltid praktisk. Det hender da at den venstre hånd kan og vil gi en «håndrekning» bare den får beskjed. Jeg får altså løft litt på sløret. Foreningens lille losjihus i Gjørstadgata 8 trenger tre nye jernsenger, helst med tilhørende madrass, ganske enkle naturligvis. De har alt fått løfte på én seng. Hvem vil gi de to andre? De koster kr. 40. Dann et aktieselskap. En sover så meget sundere og tryggere, når man har vært med på «huse de fremmede». Og så blir damene stadig bedt om forskjellige nødvendige ting i hjemmene, så som et par brukte stoler, et bord, et lite skap m. m. Og især sengetepper nå for den kommende vinter med truende brenselnød. Damene fortalte mig om et hjem hvor de hadde som eneste bord ..... en tom appelsinkasse. De hjelper så hjertens gjerne hvor de bare kan, men deres beskjedne midler strekker ikke til.

Så får vi da se om «den venstre hånd» ikke kan støtte litt til. Jeg tror den kan og *den vil*. Bare ring op St. Katharina-hjemmet nr. 66424. Sostrene vil sikkert gjerne sette dig i forbindelse med rette vedkommende. Come along.

Oslo 2. oktober 1939.

Sognepresten til «St. Olav».

Oslo. St. Halvardslaget avholdt sin første familieaften etter ferien søndag den 17. sept. Aftenens foredragsholder frk. Øde holdt et meget interessant foredrag om sin reise til det hellige land. Frk. Øde fortalte om sine opplevelser på en slik fengslende måte, at da man til slutt fikk se lysbilleder fra ferden, følte det som man selv hadde foretatt reisen. Etterpå var det selskapelig samvær.

G. O.

Oslo. M.U.L. hadde sitt første møte og samtidig generalforsamling tirsdag 26. sept. Omtrent 20 stk. var fremmott. Som ny direktør etter pater Boers er nu pater Notenboom utnevnt. Den nye direktøren åpnet møte med å ønske alle velkommen. Og hans spesielle ønske var, at alle unge katolske piker her i byen måtte finne veien til M.U.L. For nettop i disse vanskelige tider gjelder det å holde sammen. Ved valg på nytt styre blev frk. Gerd Olsen formann. Hun har vært formann før og har gjort meget for M.U.L. Kasserer og sekretær blev frk. Annik og Vesla Wasler og suppleant Evelyn Olafsen. Direktøren takket det gamle styre for vel utført arbeide, og det selskapelige samvær forsatte.

E. M. O.

Oslo. Onsdag 27. sept. holdt det nyoprettede Katolske Studentlag sitt første møte. Hs. høierverdighet biskopen overvar møtet. Han innledet med noen få ord om lagets betydning og formål. Opprettelsen av en lignende forening hadde han allerede lenge hatt i sinne da han godt innså nødvendigheten av at katolske studenter kom sammen, lærte hverandre å kjenne og sammen kunde drøfte studiespørsmål og få dem behandlet i katolsk belysning. Han bad studentene inntrengende om å ta saken alvorlig, da de skulde være vår hellige Kirkes lysbærere og usviktelige støtte. Hans Høierverdighet meddelte derefter pater Thorns utnevning til foreningens leder og direktør. Kun de som hadde artium kunde bli medlem. Hvert møte skulde innledes med et kort foredrag. Etter at pater Thorn hadde gitt endel innledende bemerkninger, blev det besluttet at foreningens offisielle navn skulde være: katolsk studentlag. Så tok pastor Heiss ordet og holdt det første av en rekke kirkehistoriske foredrag på filosofisk-ideologisk grunnlag. Han fremstilte Kirkens opståen og gro i et fullstendig hedensk samfund, hvorledes den i middelalderen helt gjennemsyret den siviliserte verden med den kristne livsanskuelse og praksis, og hvorledes den nu i vår moderne tid igjen har å kjempe med en utpreget hedensk tendens som truer med å undergrave hele vår kristne kultur. Det belærende foredrag blev hørt på med megen interesse. Vi ønsker det nyoprettede studentlag alt godt for fremtiden. Vivat, crescat, floreat!

Fredrikstad. St. Birgitte-menigheten har utsendt det første nummer av sitt menighetsblad «Bindestrecken», som ser overordnetlig lovende ut. Det inneholder en oversikt over sommerens begivenheter, en opmuntring til flittig besøk ved rosenkransandaktene, et musikkbilag med noter og tekst til en hymne. Vi vil her overlate ordet til det selv og bringer dets innledning som eksempel til efterfølgelse idet vi gratulerer hjertelig med det prisverdige tiltak! I innledningen skrives: «Bindestrecken» er navnet på vårt nye menighetsblad, som vi har tenkt skal komme ut fra tid til annen med opplysninger om menighetens arbeide. «Et underlig navn», vil kanskje en og annen si. Men navnet er valgt med vilje, og det angir et program. Bladet skal være en bindestrek — et bindeledd mellom kirken og hjemmene, mellom arbeidet i menigheten og de enkelte medlemmer, så alle kan følge med i det som foregår. Slik vil vi forsøke å nå også dem av menigheten som ikke tar aktivt del i arbeidet, alle dem som vi så gjerne vilde se iblandt oss på møter og fester. Når vi nu derfor fra tid til annen sender «Bindestrecken» ut til hjemmene, er det med et stille håp om at den vil bidra til å øke interessen for menighetsarbeidet, så de som hittil har vært passive også får lyst til aktivt å delta. For vi går en vanskelig tid imote, så det trenges mere enn nogensinne for at vi står samlet og arbeider sammen. Vil bare enhver gjøre sitt beste til et godt menighetsliv så skal nok mange av de vanskeligheter vi går imote, både den enkelte av oss og menigheten som sådan, bli lettere å bære. Måtte da «Bindestrecken» bli vel mottatt overalt og bringe lys og glede på sin vei rundt i hjemmene, så den blir til hjelp og trøst for alle og til vekst for vår kjære menighet.

Sognepresten.

— og derute

Centralafrika. «Osservatore Romano» offentliggjør en interessant oversikt over Kirkens stilling i Centralafrika. Det samlede antall katolikker er 6 794 951 med 2 218 559 katekumener — en meget stor stigning i de siste tyve år: i 1918 var de samme tall henholdsvis 1 875 686 og 548 631. Denne sterke stigning har imidlertid medført stor mangel på misjonsprester — de innfødte vigslende prester er ennu for få i antall til å kunne utrette rett meget i forhold til de tilstrømmende skarer som ønsker undervisning og dåp. Mange misjonsstasjoner har derfor måttet begrense arbeidet til å undervise de allerede dømte og befeste disse i troen.

Japan. Også over Kirkens arbeid her foreligger nu nye oppgaver. Misjonen her råder over 391 kirker og kapeller, 293 utenlandske og 115 innfødte prester, 127 innfødte legbrødre hvilket er 104 mer enn det europeiske antall — like gledelig er det at det nu er 602 innfødte søstre mot 489 europeiske. Det teologiske seminar har 112 elever og det lille seminar 271. I spissen for de kirkelige oppdragsinstitusjoner står det av tyske jesuitter grunnlagte og ledede katolske universitet i Tokio. Enn videre finnes 53 høiere skoler for gutter og piker med et samlet antall elever på godt og vel 15 000 — en meget hoi procent når man tenker på at det kun finnes 113 000 katolikker i landet. Misjonen leder 15 hospitaler, 27 vaisenhus, 8 gamlehjem og 2 spedalskhetsasyler, hvorav det i Koyame i år kan feire sitt 50 års jubileum. Da det blev opprettet i 1889 hadde det kun 4 syke i et par elendige hytter — nu er det et statelig byanlegg som kan opta 130 spedalske med pleiersker, læge, prest m. m. Siden 1930 styres det av en innfødt prest, pater Iwachita. I anledning av jubileet besøkte biskopen av Yokohama, mgr. Chambon,

personlig stedet og celebrerte messen ved takkegudstjenesten samt utdelte fermingens sakrament til de katolske spedalske.

Fransiskanernes virke i Tyrkiet. Ifølge en beretning i «Osservatore Romano» blev «Provinciae orientales» opprettet allerede i 1220, da fransiskanerne slo sig ned i Konstantinopel. Den første kirke måtte imidlertid opgis i 1307 da befolkningen viste sig fiendtlig stemt, og fransiskanerne flyttet til Galata som snart blev centret for et stort virkefelt — også fordi fransiskanernes provincial samtidig var apostolisk vikar. Siden 1905 står fransiskanernes virke i Konstantinopel under Italias beskyttelse. I 1931 blev en ny prektig kirke vigslet. Konstantinopel er atter midtpunktet for katolsk sjelesorg i Tyrkiet og også misjonsstasjonene i Grekenland hører til samme provins.

Kina. En tysk misjonær, pater Joseph Jansen S.V.D. utretter ifølge Osservatore et bemerkelsesverdig arbeid i Tsinyang i provinsen Honan. For å hjelpe de kinesiske bønder ut av deres fortvilte nødstilstand har han for flere år siden opprettet en lokal hjelpekasse, som ifølge de gamle kirkelige direktiver låner ut mot en helt minimal rente. Ledelsen er betrodd en komité av kinesere og kassen gir ikke lån til den enkelte bonde men til landsbyer eller sluttede grupper, som da står ansvarlig for tilbakebetalingen i fellesskap. Over 700 familier er inntil nu reddet fra total undergang og man mener at pater Jansens system vil bli av stor betydning for hele landet etter hvert som det blir kjent og prøvet. —

Det store etnografiske museum i Schanghai har feiret 70 års jubileum. Det er den utrettelige misjonær pater Heude, som i 1868 kom til Kina, som har opprettet det og som på sine tallrike reiser samlet mange enestående skaller til det. Det står i nøie samarbeid med Schanghai katolske universitet og er i år blitt utvidet med nok en stor sal.

Gralsbevegelsen forbudt i Tyskland. Gestapo, det hemmelige statspoliti, har etter hvad «Maasbode» meddeler forbudt Gralsbevegelsen og «kvinnene fra Nazareth»s virke i Tyskland. De hollandske damer som hittil har arbeidet i bevegelsens tjeneste, har alle forlatt Tyskland. Som man vil vite er Gralsbevegelsen en religiøs, eukaristisk, socialinteressert og kulturell katolsk kvinnelig ungdomsbevegelse, som opstod da den nu avdøde biskop Aengenent av Haarlem i 1928 overdro organisasjonen av alle katolske unge piker til «kvinnene av Nazareth», som derpå utformet en hel ny bevegelse. Da man manglet arbeidskrefter innskrenket man sig først til fabrikkarbeiderne, som for største delen var blitt fremmed for Kirken. Etter hvert som det kom fler og fler hjelpersker til blev arbeidet utvidet — man fikk først egne lokaler, så egne hus og en egen meget vakker drakt for medlemmene. I flere år har bevegelsen også hatt fofeste i Tyskland. Hvad «kvinnene fra Nazareth» angår er dette forbund opprettet i 1921 av jesuittpater van Ginneken. Moderhuset er i Vogenlenzang og et noviciatus befinner sig i Berlin-Dahlem.

10 polske bispedømmer under Sovjet. Demarksjonslinjen mellem de tyske og russiske tropper i Polen har

ført bolsjevismen frem nesten helt til Warsjawa. Ikke mindre enn ti katolske bispedømmer er besatt av de sovjetrussiske tropper og er derved kommet under kirkeforfølgernes åk. Det er de kirkelige provinser Wilna, Warsjawa og Lemberg som det er tale om.

Eksempel på brorsinn. Vinbjergkapellet i Schliersee i Bayern, som tilhører den katolske Kirke men kun benyttes sjeldnere, er med det erkebiskopelige ordinariats tillatelse blitt overlatt stedets protestantiske menighet til dens gudstjenester. Disse har før foregått i rådhusalen men menigheten er blitt opsagt. Inntil den får bygget sin egen kirke holder den altså til i det katolske kapell.

Jesuittgeneralen har feiret sitt 50 års prestejubileum i all stillhet i Rom. Pater Wladimir Ledochowski, som har vært ordenens general siden 1915, mottok i anledning jubileet en håndskrivelse fra den Hl. Fader. Han er østerriker og født 1866.

Religionsundervisning pr. post. En amerikansk prest har i disse dager oplevd det 31. oplag av sin bok, som nu er utkommet i 310 000 eksemplarer. Bokens tittel er «Father Smith instructs Jackson» = pater Smith underviser Jackson og er formet som en religionsundervisning pr. brevveksling. Mange katolske foreninger i U.S.A. anvender nu denne bok. En prest i Kalefornia har brukt den i flere hundre tilfelle, en annen sender dens enkelte hefter etter hvert til alle medlemmer av sin utstrakte menighet i Vesten. Ordenssøstre i Kanada har i inneværende år undervist 150 konvertitter ved dens hjelp. For de fleste har den vært innledning til muntlig undervisning og optagelse i Kirken eller dåp. Som en fortsettelse av den er utkommet «The Treasures of the Mass» = messens skatter.

Katolsk flyktninghjelp i Nederland. Etter den sist offentliggjorte halvårsberetning er denne hjelp blitt ydet til 5060 personer. 225 katolske flyktninger er kommet i en katolsk leir i Sluis — 500 har fått helt underhold. Brasilien hadde først nektet å ta imot flere flyktninger men på den Hl. Faders direkte appell vil landet gi plass for ennu 3000.

En katedral i Polaregnene. I Aklavik ved polarkretsen er reist en katedral viet minnet om den mexikanske misjonshelt pater Michael Pro. S. J. Særlig vakkert er alterbilledet som hetter «Epifani i sne» og fremstiller Guds mor med Jesusbarnet som i eskimodrakt tar imot de vises hyldest. Den første av de vise er en indianer, som ofrer en bever, den anen en pelsverkshandler fra Hudson Bay med en hvitrev og den tredje en eskimo med en hvalrosstann.

Bibeluke i Rom. Det pavelige bibelinstitutt i Rom har avholdt sin 8. bibeluke for alle høiskolelærere med tolkning av den hellige skrift som hovedfag ved de italienske seminar.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.